

KPSS TARİH · ÜNİTE 7 / 13 · ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ

XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti: KPSS Hap Bilgi

Bu ünite
19 çıkmış soru (2012-
2021)
bu bloktan yılda ~12
soru
19 ÖSYM tuzağı

KPSS'de Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihinden her yıl yaklaşık **12 soru** geliyor. ÖSYM bu bloğa XX. yüzyıl başındaki Osmanlı'yı da katıyor: 2012-2021 arasında bu üniteden **19 soru** sordu.

Sorular üç yerde: **II. Meşrutiyet** ve İttihat ve Terakki, **Trablusgarp, Balkan ve I. Dünya Savaşı**, **Mondros** ve Mustafa Kemal. Cephelerin seyri değil, akılda kalan sonuçları soruldu. ÖSYM'nin sorduğu her bilginin yanında sorulduğu yıl yazıyor.

① ÖSYM bu ünitelerden ne sordu?

19 sorunun 7'si tek konudan geldi: **II. Meşrutiyet ve İttihat ve Terakki**.

II. Meşrutiyet ve İttihat ve Terakki ■■■■■■ 7 soru

2012 İttihat ve Terakki'nin milli ekonomisi 2013 II. Meşrutiyet, 31 Mart, Babıali sırası
2014 Padişahın sürgün yetkisinin kaldırılması 2014 31 Mart Olayı'nın nedenleri
2019 İslamcılığın yayın organı 2020 "Hürriyet Kahramanları" 2021 Babıali Baskını

Trablusgarp, Balkan ve I. Dünya Savaşı ■■■■■■ 7 soru

2014 Brest-Litovsk ve Kafkasya Cephesi 2014 Falih Rifkî Atay: Zeytin Dağı
2018 Sevk ve İskân Kanunu (1915) 2019 Medine savunması
2019 Wilson İlkeleri ve Paris Barış Konferansı 2020 İtalya'nın Onikiada'yı işgali
2020 Mustafa Kemal ve Trablusgarp

Mondros ve Mustafa Kemal ■■■■■■ 5 soru

2012 Minber gazetesi 2013 Mondros'un 7. maddesi ve zararlı cemiyetler
2016 Mustafa Kemal'in Vakıf söyleşi (1918) 2018 Mustafa Kemal'in Mondros yorumu
2020 Mondros Ateşkesi'nin maddeleri

Yıllar 2012-2021 KPSS Genel Kültür testlerinden. Soruların metni ÖSYM'nin telifinde olduğu için burada yok; sorulan bilgi notlarda **KPSS 2019** gibi bir damgayla, sorulduğu yıla işaretli.

2 Zaman Çizelgesi

Savaş savaşı

Trablusgarp

1911 - 1912

Balkan Savaşları

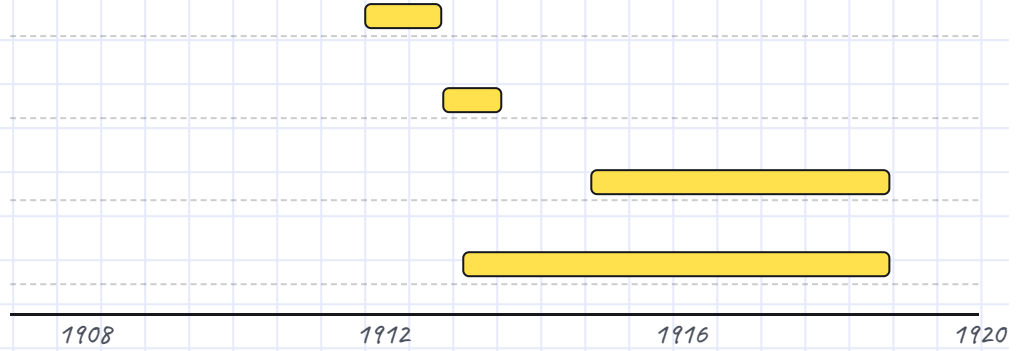
1912 - 1913

I. Dünya Savaşı

1914 - 1918

İttihatçı iktidar

1913 - 1918

Kilit tarihler

- 1908 • II. Meşrutiyet ilan edildi. **KPSS 2020**
- 1909 • 31 Mart Olayı; II. Abdülhamit tahttan indirildi. **KPSS 2014**
- 1909 • Kanunvesasi değişti: padişahın sürgün yetkisi kalktı. **KPSS 2014**
- 1911 • Trablusgarp Savaşı: Mustafa Kemal "Gazeteci Şerif" adıyla gitti. **KPSS 2020**
- 1912 • İtalya Onikiada'yı işgal etti; Uşi Antlaşması. **KPSS 2020**
- 1912-1913 • Balkan Savaşları.
- 1913 • Babıali Baskını (23 Ocak). **KPSS 2021**
- 1914 • Kapitülasyonlar tek taraflı kaldırıldı; I. Dünya Savaşı'na girildi. **KPSS 2012**
- 1915 • Çanakkale; Sevk ve İskân Kanunu (27 Mayıs). **KPSS 2018**
- 1918 • Wilson İlkeleri (Ocak). **KPSS 2019**
- 1918 • Brest-Litovsk (3 Mart): Kafkasya Cephesi kapandı. **KPSS 2014**
- 1918 • Mondros Ateşkesi (30 Ekim). **KPSS 2020**
- 1918 • Mustafa Kemal İstanbul'da (13 Kasım): Minber, Vakit söyleşisi. **KPSS 2016**
- 1919 • Paris Barış Konferansı (Ocak). **KPSS 2019**

③ II. Meşrutiyet ve İttihat ve Terakki

1908'den 1913'e

- ① 1908: Makedonya karışınca **Resneli Niyazi** ve **Enver Bey** dağa çıktı; II. Abdülhamit meşrutiyeti yeniden ilan etti. İkisine "Hürriyet Kahramanları" dendi. KPSS 2020
 - ② 1909: **31 Mart Olayı**. **Hareket Ordusu** bastırdı, II. Abdülhamit tahttan indirildi. KPSS 2014
 - ③ 1909: Kanunvesasi değişti; hükümet meclise karşı sorumlu oldu, padişahın **sürgün etme yetkisi** ilk kez kaldırıldı. KPSS 2014
 - ④ 1913: **Babıali Baskını**. Edirne'nin verileceği iddiasıyla **Enver Bey** önderliğindeki İttihatçılar Kâmil Paşa'yı zorla istifa ettirdi. KPSS 2021
- ↳ Sıra: **II. Meşrutiyet** (1908), **31 Mart** (1909), **Babıali Baskını** (1913). Babıali'yle İttihat ve Terakki iktidarı başladı. KPSS 2013

KODLA

Önce hürriyet, sonra isyan, en son baskın

II. Meşrutiyet 1908, 31 Mart 1909, Babıali 1913.
Kâmil Paşa'yı baskınla düşüren Enver Bey'in arkadaşları;
padişah değil.

31 Mart'i ne hazırladı?

- **Volkan** gazetesinde **Derviş Vahdeti**'nin kışkırtmaları. KPSS 2014
- **Serbesti** başyazarı **Hasan Fehmi**'nin öldürülmesi. KPSS 2014
- Orduda **alaylı-mektepli** çekişmesi; meşrutiyete tepki. KPSS 2014
- Trablusgarp'ın işgali **değil**: o savaş 1911'de, olay 1909'da. KPSS 2014

Milli iktisat (1908-1918)

- Kapitülasyonlar 1914'te **tek taraflı** kaldırıldı; gümrük tarifeleri yükseltildi. KPSS 2012
- **Teşvik-i Sanayi Kanunu** (1913); yabancı şirketlere belli sayıda Türk çalıştırma zorunluluğu; yerli malı kampanyası. KPSS 2012
- **İtibari Milli Bankası** kuruldu; milli bir burjuvazi yaratılmak istendi. KPSS 2012
- **Ziraat Bankası** bu dönemin değil: 1888, II. Abdülhamit. KPSS 2012

Hangi yayın, hangi fikir?

İSLAMCILIK

Sebilürreşat

Mehmet Akif; önceki adı
Sirat-ı Müstakim

KPSS 2019

TÜRKÇÜLÜK

Geng Kalemler

Ömer Seyfettin, Ali Canip;
Selanik

TÜRKÇÜLÜK

Türk Yurdu

Yusuf Akçura

BATICILIK

İctihat

Abdullah Cevdet

İLK ÖZEL GAZETE

Tercüman-ı Ahval

Agah Efendi ve Şinasi (1860)

⚠ ÖSYM tuzağı

Padişahın **sürgün yetkisi** ilk kez 1909 değişikliğiyle kalktı; Sened-i İttifak, Tanzimat ya da Kanunuesasi'nin ilk hâliyle değil. KPSS 2014

④ Trablusgarp, Balkan ve I. Dünya Savaşı

Trablusgarp Savaşı (1911-1912)

- İtalya saldırdı; Mısır İngilizlerde olduğu için Osmanlı karadan asker gönderemedi, gönüllü subaylar gitti.
- Mustafa Kemal Mısır üzerinden **Gazeteci Şerif** adıyla gitti; **Derne** ve **Tobruk**'ta halkı örgütledi. KPSS 2020
- İtalya **Rodos ve Onikiada**'yı işgal etti: Osmanlı'nın yardım göndermesini önlemek ve onu **barışa zorlamak** için. KPSS 2020
- 1912 **Uşi Antlaşması**: Trablusgarp İtalya'ya; adalar Yunanistan almasın diye **geçici** olarak İtalya'da kaldı. KPSS 2020

Balkan Savaşları (1912-1913)

- I. Balkan: Edirne dahil Rumeli'nin çoğu kaybedildi.
- II. Balkan: Balkan devletleri birbirine düştü; **Edirne ve Kırklareli** geri alındı.
- **Osmanlılık** çöktü; Balkanlardan Anadolu'ya büyük göç yaşandı.

I. Dünya Savaşı: cephede akılda kalan

CEPHE

AKILDA KALAN

Kafkasya

Sarıkamış felaketi; 1918 Brest-Litovsk ile kapandı,
Kars-Ardahan-Batum geri alındı. KPSS 2014

Çanakkale (1915)

Kazanıldı; Mustafa Kemal Anafartalar'da öne çıktı

Kanal ve Suriye

Süveyş'i kesmek için; Falih Rifki Atay bu cepheleri Zeytin Dağı'nda anlattı. **KPSS 2014**

Hicaz-Yemen

Medine'yi Fahrettin Paşa (Çöl Kaplanı) savundu. **KPSS 2019**

Irak

Kut'ül-Amare zaferi (1916)

Hangi kitap kimin?

FALİH RIFKI ATAY

Zeytin Dağı

I. Dünya Savaşı'nda Suriye ve Kanal cepheleri

KPSS 2014

FALİH RIFKI ATAY

Çankaya

Atatürk ve Cumhuriyet dönemi

HALİDE EDİP

Ateşten Gömlek

Kurtuluş Savaşı romanı

HASAN RIZA SOYAK

Atatürk'ten Hatıralar

Atatürk'ün genel sekreterinin anıları

Savaşın içinden

- 1915 **Sevk ve İskân Kanunu**: savaş sırasında cephe gerisinde **güvenliği sağlamak** amacıyla çıkarıldı. **KPSS 2018**
- 1918 **Wilson İlkeleri**: her ulus çoğunlukta olduğu yerde geleceğini kendisi belirler. Paris Barış Konferansı'nda ayrılıkçılar taleplerini **nüfusa** dayandırdı. **KPSS 2019**

⚠ ÖSYM tuzağı

Kafkasya Cephesi'ni **Brest-Litovsk** (1918) kapattı; Medine'yi **Fahrettin Paşa** savundu, Cemal Paşa değil. **KPSS 2014**

5) Mondros ve Mustafa Kemal

Mondros Ateşkesi (30 Ekim 1918)

- **Boğazlar** açılacak; ordu terhis edilecek, silah ve cephane teslim edilecek. **KPSS 2020**
- **Demiryolları** ve haberleşme İtilaf denetimine girecek; **savaş esirleri** bırakılacak. **KPSS 2020**
- **7. madde**: İtilaf devletleri güvenliklerini tehdit eden bir durumda herhangi bir **stratejik yeri** işgal edebilecek. **KPSS 2020**
- **24. madde**: altı doğu vilayetinde karışıklık çıkarsa buralar da işgal edilebilecek.

- **Osmanlı borçları** Mondros'ta yok: Misak-ı Milli ve Lozan'da. **KPSS 2020**
- Mustafa Kemal Mondros'u Osmanlı'nın kendini **kayıtsız şartsız** düşmana teslim etmesi diye niteledi. **KPSS 2018**

Mondros'tan sonra Mustafa Kemal

- 1 13 Kasım 1918: İstanbul'a döndü; İtilaf donanması limandaydı.
- 2 18 Kasım 1918, **Vakit** gazetesi: barışı sağlayacak hükümet **Mebuslar Meclisi'**ne dayanmalı, yani hükümet meclisle **uyumlu** olmalı. **KPSS 2016**
- 3 Fikirlerini yaymak için **Fethi Bey**'le **Minber** gazetesini çıkardı. **KPSS 2012**
- 4 16 Mayıs 1919: Bandırma Vapuru ile Samsun'a yola çıktı.

Mondros'tan sonra cemiyetler

RUM · FİİLÎ EYLEM Mavri Mira Megali İdea; Batı Anadolu'da karışıklık KPSS 2013	RUM · FİİLÎ EYLEM Pontus Rum Cemiyeti Karadeniz'de Rum devleti istedi KPSS 2013	ERMENİ Taşnak ve Hınçak Doğu Anadolu'da Ermeni devleti
İNGİLİZ HİMAYESİ İngiliz Muhipleri İşgale karşı İngiliz himayesi istedi; fiili eylem yok KPSS 2013	ABD MANDASI Wilson Prensipleri Cemiyeti Halide Edip, Refik Halit	PARTİ Hürriyet ve İtilaf İttihat karşıtı; fiili eylem yok KPSS 2013

KODLA

Rum cemiyetleri silahla, İngiliz yanlıları dille

Mavri Mira ve **Pontus** fiili eylemle Mondros'un 7. maddesine zemin hazırladı; İngiliz Muhipleri ve Hürriyet ve İtilaf himaye ve manda istedi.

⚠ ÖSYM tuzağı

Mustafa Kemal'in Fethi Bey'le çıkardığı gazete **Minber** (1918); Hakimiyet-i Milliye Ankara'da 1920'de çıktı. **KPSS 2012**

6 ÖSYM tuzakları: tek sayfada

Her çıkmış sorunun bir tuzağı var. Sınavdan önceki son tekrar için bu liste yeter.

- 1 Mustafa Kemal'in Fethi Bey'le çıkardığı gazete Minber; Hakimiyet-i Milliye 1920'de Ankara'da. **KPSS 2012**
- 2 Ziraat Bankası 1888'de kuruldu; İttihat ve Terakki'nin milli iktisadına ait değil. **KPSS 2012**
- 3 Sıra: II. Meşrutiyet (1908), 31 Mart (1909), Babıali Baskını (1913). **KPSS 2013**
- 4 7. maddeye zemin hazırlayan fiili eylemi Mavri Mira ve Pontus yaptı; İngiliz Muhipleri ve Hürriyet ve İtilaf değil. **KPSS 2013**
- 5 Padişahın sürgün yetkisi ilk kez 1909 değişikliğiyle kalktı; Sened-i İttifak ya da Tanzimat'la değil. **KPSS 2014**
- 6 31 Mart'ın nedenleri arasında Trablusgarp yok: o savaş 1911'de, olay 1909'da. **KPSS 2014**
- 7 Kafkasya Cephesi'ni Brest-Litovsk (1918) kapattı. **KPSS 2014**
- 8 Suriye ve Kanal cephelerini anlatan Zeytin Dağı Falih Rifki'nin; Ateşten Gömlek Halide Edip'in. **KPSS 2014**
- 9 Mustafa Kemal 1918'de hükümetin meclise dayanmasını istedi; çok partili hayatı değil. **KPSS 2016**
- 10 1915 Sevk ve İskân Kanunu'nun amacı güvenliği sağlamaktır; afet ya da asker alımı değil. **KPSS 2018**
- 11 Mustafa Kemal'in kayıtsız şartsız teslim dediği Mondros; Mudanya ya da Londra değil. **KPSS 2018**
- 12 İslamcılığın yayın organı Sebilürreşat; Genç Kalemler Türkçü, İctihat Batıcı. **KPSS 2019**
- 13 Medine'yi savunan Fahrettin Paşa; Cemal ya da Halil Paşa değil. **KPSS 2019**
- 14 Paris'teki bağımsızlık talepleri Wilson İlkeleri'ne göre nüfusa dayandı; din ya da rejime değil. **KPSS 2019**
- 15 Resneli Niyazi ve Enver'i "Hürriyet Kahramanı" yapan meşrutiyetin yeniden ilanı (1908). **KPSS 2020**

16. İtalya Onikiada'yı yardımı önlemek ve barışa zorlamak için aldı; Yunanistan'a vermek için değil. **KPSS 2020**
17. Mustafa Kemal'in takma adla gittiği savaş Trablusgarp; Balkan Savaşları değil. **KPSS 2020**
18. Osmanlı borçları Mondros'ta yok; Misak-ı Milli ve Lozan'da. **KPSS 2020**
19. Kâmil Paşa'yı zorla istifa ettiren Babıali Baskını (1913); 31 Mart ya da Çırağan Vakası değil. **KPSS 2021**

7. Kendini dene: doğru mu, yanlış mı?

Önce D ya da Y'yi işaretle; cevaplar sayfanın sonunda.

1. II. Meşrutiyet 1908'de ilan edildi.	☐ D ☐ Y
2. 31 Mart Olayı Trablusgarp'in işgaline tepkiyle çıktı.	☐ D ☐ Y
3. Babıali Baskını'nda Kâmil Paşa istifa ettirildi.	☐ D ☐ Y
4. Mustafa Kemal Trablusgarp'a "Gazeteci Şerif" adıyla gitti.	☐ D ☐ Y
5. Uşi Antlaşması ile Onikiada kesin olarak İtalya'ya bırakıldı.	☐ D ☐ Y
6. Kafkasya Cephesi Brest-Litovsk Antlaşması ile kapandı.	☐ D ☐ Y
7. Medine'yi I. Dünya Savaşı'nda Cemal Paşa savundu.	☐ D ☐ Y
8. Zeytin Dağı'nın yazarı Falih Rifki Atay'dır.	☐ D ☐ Y
9. Mondros'ta Osmanlı borçları da düzenlendi.	☐ D ☐ Y
10. Mondros'un 7. maddesi İtilaf devletlerine stratejik yerleri işgal hakkı verdi.	☐ D ☐ Y
11. Minber gazetesini Mustafa Kemal ve Fethi Bey çıkardı.	☐ D ☐ Y
12. Ziraat Bankası İttihat ve Terakki döneminde kuruldu.	☐ D ☐ Y
13. Sebilürreşat Türkçülüğün yayın organıdır.	☐ D ☐ Y

Cevaplar

1. **D** Resneli Niyazi ve Enver Bey "Hürriyet Kahramanları".
2. **Y** Trablusgarp 1911'de; olay 1909'da.
3. **D** 1913; Enver Bey önderliğinde.
4. **D** Derne ve Tobruk'ta halkı örgütledi.
5. **Y** Geçici olarak; kesin bırakılış Lozan'da (1923).
6. **D** 1918; Kars, Ardahan, Batum geri alındı.
7. **Y** Fahrettin Paşa (Çöl Kaplanı).
8. **D** Suriye ve Kanal cephelerini anlatır.
9. **Y** Borçlar Misak-ı Milli ve Lozan'da.
10. **D** Güvenliklerini tehdit eden bir durum bahanesiyle.
11. **D** 1918, İstanbul.
12. **Y** 1888; İttihatçılar İtibari Milli Bankası'nı kurdu.
13. **Y** İslamcılığın; Mehmet Akif.

Kaynak: Konu kapsamı ve ağırlık: ÖSYM 2026-KPSS Kılavuzu, Tablo 1. Soru yılları: ÖSYM 2012-2021 KPSS Genel Kültür testleri.